Kadernota 2026

Tegen de wind in varen

Juli 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Algemeen 3
1.2 Procedure behandeling 3
1.3 Bestuursakkoord 3
2. Strategische uitgangspunten 4
3. Financiële kaderstelling 7
3.1 Algemeen 7
3.2 Financiële uitgangspunten 2026-2029 7
4. Financiële positie 2026-2029 10
4.1 Inleiding 10
4.2 Ontwikkeling exploitatiesaldo 10
4.3 Dekkingsplan 11
4.4 Actueel financieel meerjarenperspectief 12
4.5 Organisatie-ontwikkeling 14
5. Programma's 15
1. Burger en bestuur 15
2. Veiligheid 17
3. Woon- en leefklimaat 18
4. Economie en werkgelegenheid 24
5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs 26
6. Financiën en bedrijfsvoering 32

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u ligt de kadernota. Dit document geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële koers voor de komende jaren. Het stelt kaders in aanloop naar de Meerjarenbegroting 2026-2029.

Vorig jaar is bij de raadsbehandeling van de kadernota aangegeven dat onze focus dit jaar ligt op een reëel en structureel sluitend perspectief voor meerdere begrotingsjaren. Vorig jaar was alleen het eerste begrotingsjaar in evenwicht. Om hierin stappen te zetten leggen we in deze kadernota beleidskeuzes voor aan de gemeenteraad.

Dit jaar is de koers extra uitdagend vanwege de eerder aangekondigde ravijnjaren. Vanaf 2026 ontvangen gemeenten aanzienlijk minder geld vanuit het Rijk. Daarnaast lopen landelijk de tekorten op jeugdzorg hoog op. In de onlangs verschenen Voorjaarsnota 2025 komt het Rijk de gemeenten enigszins tegemoet met extra geld voor jeugdzorg in 2026 en 2027.

In deze kadernota "varen we tegen de wind in"! Het college en de ambtelijke organisatie hebben gezamenlijk onderzocht waar er, door het maken van gerichte beleidskeuzes, financiële ruimte gecreëerd kan worden om zo de financiële opgave het hoofd te bieden en ruimte te creëren voor gewenste ontwikkelingen.

1.2 Procedure behandeling

Vanaf 11 juni is de kadernota digitaal beschikbaar. In de raadsvergadering van 12 juni 2025 reiken we de kadernota uit aan de fracties.

Technische vragen over de kadernota die uiterlijk op 23 juni om 9.00 uur worden ingediend bij de griffie beantwoorden we op 27 juni. Technische vragen die daarna volgen beantwoorden we zo snel mogelijk, maar op een later moment.

Amendementen en moties op de kadernota dienen bij voorkeur uiterlijk op 30 juni te worden ingediend. Dit bevordert een gedegen en onderbouwde reactie van zowel het college als andere fracties. Uiteraard maakt dit de mogelijkheid onverlet om op een later tijdstip amendementen en moties in te dienen.

De kadernota wordt op 23 juni besproken in de Auditcommissie en op 3 juli behandeld en vastgesteld in de raadsvergadering.

1.3 Bestuursakkoord

Het bestuursakkoord 'Samen aan zet!' is vanaf de Meerjarenbegroting 2023-2026 de rode draad in de planning- en controlcyclus. Ook voor deze kadernota dient het bestuursakkoord als basis. Om de inhoud ervan eenvoudig te raadplegen hebben wij een link naar het bestuursakkoord opgenomen.

2. Strategische uitgangspunten

Tegen de wind in varen

De maatschappelijke uitdagingen die op de gemeente afkomen blijven onverminderd groot. Daar bovenop komen de financiële uitdagingen door de bezuinigen van het Rijk. In 2025 hebben we hier al de nodige maatregelen voor genomen. Maar vanaf 2026 vraagt dit ons om verder in te gaan op het meerjarenperspectief en om te koersen op Brede Welvaart.

Brede Welvaart

Brede Welvaart gaat om dat wat mensen van waarde vinden, over de kwaliteit van leven. Het is een bredere oriëntatie op (economische) groei dan het bruto binnenlands product dat zich slechts concentreert op materiële aspecten.

Het begrip is al in de jaren '90 door de Sociaal-Economische Raad geïntroduceerd in Nederland, maar werd pas na de financiële crisis van 2007-2012 breed omarmt. Het CBS monitort sinds 2019 jaarlijks de landelijke ontwikkeling. Na de eerste publicatie van de monitor in 2020 is er een wetenschappelijk onderzoek geweest naar de ontwikkelingen in Zuidoost Brabant door de bril van Brede Welvaart. Hierna wordt in het samenwerkingskoord 2023-2026 van de Metropoolregio Eindhoven (MRE) het begrip geïntroduceerd en dient als rode draad voor het akkoord. De toelichting die de MRE op het begrip geeft:

> *Het gedachtegoed van Brede Welvaart richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van leven in het hier en nu en bekijkt ook in hoeverre deze welvaart ten koste gaat van latere generaties of van mensen ergens anders in de wereld. Brede welvaart richt zich daarbij niet alleen op economische groei en de materiële welvaart, maar gaat ook over andere welvaartsaspecten zoals gezondheid, arbeid en vrije tijd, veiligheid, onderwijs, zorg, wonen, de kwaliteit van natuur en leefomgeving, en de waardering van het eigen leven. Het kijkt daarmee naar de totale kwaliteit van leven en de leefomgeving (MRE, 2021).*

In de regionale processen en afwegingen waar Laarbeek onderdeel van uitmaakt, speelt het begrip Brede Welvaart al langer een rol. We benutten Brede Welvaart in deze kadernota als afwegingskader. Het sturen op Brede Welvaart is een kwestie van keuzes maken. Brede Welvaart bestaat uit een groot aantal aspecten die ook strijdig met elkaar kunnen zijn. Het is van belang om bij het sturen op Brede Welvaart oog te hebben voor alle elementen in samenhang met elkaar, maar daar wel keuzes in te maken. Econoom Otto Raspe vergelijkt het met schuiven op een mengpaneel. Het gaat om de combinatie van de schuifjes die open en dicht staan, die moeten op elkaar worden afgestemd. En dat moet passen bij de lokale situatie. Het is maatwerk.

Als gemeente staan we voor alle thema's van Brede Welvaart. Het gaat om de samenhangende kwaliteit van zowel de leefomgeving als de samenleving. Juist de combinatie en samenhang tussen de thema's maakt dat het gaat om brede welvaart voor álle inwoners. Maar in het kader van de financiële opgave van 2026 en verder moeten we hier keuzes in maken.

Bestaanszekerheid

Bij het maken van de keuzes zijn we teruggegaan naar de kern van de (wettelijke) taken van de gemeente. De primaire taak van de gemeente gaat over het instaan voor de basisbehoeften van inwoners. Dit maakt dat onze prioriteit ligt bij bestaanszekerheid.

We gaan uit van eigen kracht en netwerk van inwoners, maar willen een vangnet en springplank creëren voor de inwoners die dit nodig hebben om weer regie over hun leven (terug) te krijgen. Dat betekent dat we binnen Brede Welvaart een focus aanbrengen op de thema's samenleving, gezondheid, veiligheid en wonen. En delen van subjectief welzijn en arbeid en vrije tijd.

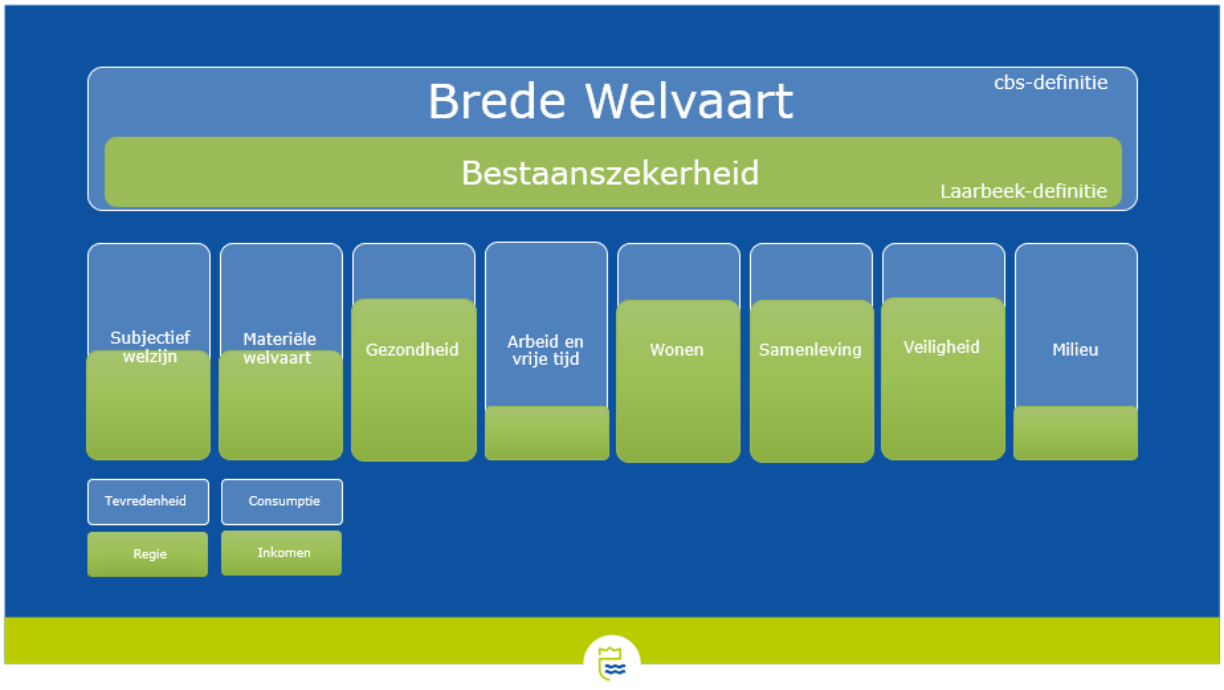
Bestaanszekerheid valt onder de paraplu van Brede Welvaart, maar niet alle thema's van Brede Welvaart vallen onder bestaanszekerheid.

Bestaanszekerheid gaat om het hebben van een inkomen. Om een dak boven je hoofd waar je je veilig voelt. Om een duurzaam zorgstelsel waarin we werken aan een vitale samenleving en de vraag naar zorg proberen te voorkomen. Hiervoor is het van belang om sociale cohesie en ontmoeting te stimuleren. Inwoners komen in hun eigen kracht en kijken naar elkaar om. Het gaat om voldoende en geschikte onderwijs mogelijkheden. En het gaat om het tegengaan van de toenemende sociale en culturele tweedeling in de maatschappij.

Keuzes

Op de andere thema's van Brede Welvaart maken we scherpere keuzes. We investeren als dit de toekomstbestendigheid van de gemeente versterkt. Zo verliezen we de samenhang tussen de thema's van Brede Welvaart niet uit het oog. Hierbij gaat het om de thema's arbeid & vrije tijd en milieu, en delen van subjectief welzijn en arbeid en vrije tijd. Disciplines die hieronder vallen gaan met name over de leefomgeving, denk aan duurzaamheid, mobiliteit en (de kwaliteit van) de openbare ruimte.

In het schema hieronder zijn alle aspecten van de CBS-definitie van Brede Welvaart weergegeven. Schematisch is weergegeven dat voor bestaanszekerheid we (in het groen) de focus leggen op enkele (deel)elementen, en dus minder investeren op de blauwe.

In de volgende hoofdstukken worden per begrotingsprogramma de keuzes weergegeven. Hierin wordt de focus en prioriteit op bestaanszekerheid duidelijk zichtbaar. Er zijn thema's waarbij duidelijk te merken is dat zij niet onder bestaanszekerheid vallen. Daar worden de meeste of zwaarste keuzes gemaakt. Bij de keuzes hebben we altijd de functie van het mengpaneel en het toekomstperspectief in ogenschouw genomen.

Volgende stap

Met Brede Welvaart en daaronder bestaanszekerheid als afwegingskader hebben we in de kadernota voor het jaar 2026 scherpe keuzes gemaakt. Desalniettemin hebben we ook besparingen in beeld gebracht die een langere aanlooptijd nodig hebben om te effectueren. Deze pakken we ook op. Op de korte termijn ligt de focus op de realisatie van het bestuursakkoord en toekomstvisie 2030. Na de verkiezingen van 2026 komt er een nieuw bestuursakkoord, dit geeft richting aan de Kadernota 2027. De opgave voor de jaren daarna is aan de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college. Het nieuwe bestuursakkoord is de basis voor de actualisatie van de toekomstvisie 2030 naar een toekomstvisie voor de jaren tot 2040.

3. Financiële kaderstelling

3.1 Algemeen

De financiële kaderstelling vormt onze basis voor de verdere uitwerking van de Meerjarenbegroting 2026-2029.

In de vorige kadernota zijn algemene uitgangspunten vastgesteld die ook nu nog van toepassing zijn:

1. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Incidentele lasten mogen gedekt worden door incidentele baten, maar natuurlijk ook door een eventueel overschot aan structurele baten.

2. Minimaal het eerste begrotingsjaar is reëel en structureel sluitend.

3. Indien de kadernota in het eerste begrotingsjaar niet sluitend is, stelt de raad oplossingsrichtingen vast op basis waarvan het college bij de begroting alsnog een sluitend voorstel doet.

4. Als fundament geldt dat we onze financiële positie niet goed maar uitstekend willen houden:
- Onze financiële weerstandsratio blijft minimaal 2;
- Een robuuste begroting waarbij we structurele lasten dekken met structurele baten.

3.2 Financiële uitgangspunten 2026-2029

Bij het opstellen van deze kadernota hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De basis van het meerjarenperspectief is de vastgestelde begroting 2025 (na begrotingswijzigingen).

2. We hanteren voor het meerjarenperspectief een constant loon- en prijspeil in zowel de uitgaven als inkomsten (conform de berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds).

3. De loonindexering 2026 voor salarissen bedraagt +2% (zie Voorjaarsnota 2025: ‘loonvoet sector overheid’ voor 2026).

4. De prijsindexering 2026 bedraagt +2,1% (zie Voorjaarsnota 2025: ‘netto materiële consumptie’ voor 2026).

5. Bij de samenstelling van de Subsidiestaat 2026 worden de volgende indexeringen toegepast:
   - loonindex: +2,0% (zie Voorjaarsnota 2025: ‘loonvoet sector overheid’ voor 2026)
   - prijsindex: +2,1% (zie Voorjaarsnota 2025: ‘netto materiële consumptie’ voor 2026)

6. Prognose aantal woonruimten:

1-1-2025	10.072 woonruimten	werkelijk
1-1-2026	10.157 woonruimten	(+ 85 woonruimten)
1-1-2027	10.506 woonruimten	(+ 349 woonruimten)
1-1-2028	10.747 woonruimten	(+ 241 woonruimten)
1-1-2029	10.986 woonruimten	(+ 239 woonruimten)

De geraamde ontwikkeling van het aantal woonruimten is het resultaat van de recent geactualiseerde woningbouwprognose van onze gemeente.

7. Prognose aantal inwoners:

1-1-2025	23.316 inwoners	werkelijk
1-1-2026	23.486 inwoners	(+ 170 inwoners)
1-1-2027	24.184 inwoners	(+ 698 inwoners)
1-1-2028	24.666 inwoners	(+ 482 inwoners)
1-1-2029	25.144 inwoners	(+ 478 inwoners)

Uitgangspunt bij deze inwonersprognose is de ontwikkeling van het aantal woonruimten met een gemiddelde bezetting van 2 inwoners per woonruimte.

8. Voor stijging van de opleidingskosten nemen we een stelpost op van € 15.000.

9. Rente voorzieningen o.b.v. contante waarde: 3%
Rente financieringsmiddelen bij financieringsoverschot: 1,5%
Rente financieringsmiddelen bij financieringstekort: 3%
Rente nieuwe investeringen: 2%

10. In 2024 hebben we de aangepaste afschrijvingstabel voor vaste activa op onderdelen doorgerekend in de kadernota 2025 en begroting 2025. We hebben toen niet de gehele afschrijvingstabel onder de loep genomen. In aanloop naar deze kadernota hebben we dit cijfermatig wél gedaan. De formalisering ervan vindt plaats bij de actualisatie van de nota "Investering, afschrijving en waardering" (2e helft van 2025 in de raad).

11. De toename van de opbrengst uit onroerendezaakbelastingen wordt in verband met nieuw- en verbouw gerelateerd aan de geraamde ontwikkeling woonruimten vermenigvuldigd met de gemiddelde WOZ-waarde vermenigvuldigd met ozb-tarief woningen eigenaar 2025. Dit resulteert in de volgende gemiddelde autonome stijging van de ozb-opbrengst:

2026	€	36.000
2027	€	147.000
2028	€	101.000
2029	€	101.000

De autonome stijging van de ozb-opbrengst van niet-woningen wordt buiten beschouwing gelaten.

12. Bij de doorrekening van de hoogte van het gemeentefonds wordt rekening gehouden met:

    - de gevolgen van de Voorjaarsnota 2025 van het Ministerie van Financiën;

    - de ontwikkeling van het aantal inwoners;

    - de ontwikkeling van het aantal woonruimten;

    - methode constante lonen en prijzen voor de periode 2027-2029.

    Uitkomsten meicirculaire
    De extra Rijksbijdragen waar we in deze kadernota mee rekenen zijn prognoses uit de Voorjaarsnota van het Ministerie van Financiën. De werkelijke uitkomsten uit de meicirculaire kunnen hiervan afwijken. We verwachten de uitkomsten van de meicirculaire pas nadat we de kadernota hebben verstuurd aan de raad. Daarom sturen we de uitkomsten van de meicirculaire na via een raadsinformatiebrief. Hierin brengen we ook in beeld wat de gevolgen zijn voor het begrotingssaldo. De kadernota en raadsinformatiebrief worden gezamenlijk betrokken bij de besluitvorming over de kadernota op 3 juli 2025. Het is dezelfde procedure als vorig jaar over de uitkomsten van de septembercirculaire bij de begroting.

    Uitkomsten septembercirculaire
    In de begroting 2026 verwerken wij de uitkomsten van de meicirculaire, niet de uitkomsten van de septembercirculaire. De meicirculaire is de basis voor het beoordelen of de begroting 2026 structureel sluitend is. Over de uitkomsten van de septembercirculaire informeren wij de raad afzonderlijk via een raadsinformatiebrief. Deze aanpak is hetzelfde als bij de begroting van vorig jaar.
    De begroting en de raadsinformatiebrief worden gezamenlijk betrokken bij de besluitvorming over de begroting op 6 november 2025, mits de uitkomsten van de septembercirculaire dit toelaten (anders bij de eerstvolgende kadernota).

13. Voor incidentele onvoorziene lasten is de volgende financiële ruimte opgenomen:

    - budgetbevoegdheid raad: € 15.000

    - budgetbevoegdheid college: € 45.000

14. Wij maken op voorhand geen gebruik van de maatregel om een deel van onze algemene reserve in te zetten voor het dekken van structurele lasten.

4. Financiële positie 2026-2029

In dit hoofdstuk presenteren wij het financieel beeld voor de jaren 2026-2029 met een toelichting op financiële ontwikkelingen.

4.1 Inleiding

In paragraaf 4.2 geven we cijfermatig inzicht in het vertrekpunt van deze kadernota, gevolgd door ontwikkelingen in het bestaand beleid, de gemeenschappelijke regelingen en het gemeentefonds (op hoofdlijnen).

In paragraaf 4.3 gaan we kort in op ons dekkingsplan: wat hebben we als organisatie gedaan om te komen tot een structureel sluitende begroting voor de eerste twee begrotingsjaren (2026 en 2027).

In paragraaf 4.4. presenteren we de saldi van het dekkingsplan, die in hoofdstuk 5 zijn beschreven per programma. Daarnaast laten we hier de verwachte ontwikkeling van de algemene reserve zien.

In paragraaf 4.5 geven we een actualisatie van de organisatie-ontwikkeling, inclusief formatiecijfers.

4.2 Ontwikkeling exploitatiesaldo

In deze paragraaf nemen wij u mee in het verloop van het begrotingssaldo. Als vertrekpunt hanteren we de begrotingssaldi uit de vastgestelde Meerjarenbegroting 2025-2028. De raadsbesluiten met financiële gevolgen zijn bijgewerkt tot en met de raad van 8 mei 2025.

Vervolgens gaan we in op de ontwikkelingen in het bestaand beleid, de gemeenschappelijke regelingen en het gemeentefonds.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-1.612**	**-1.681**	**-1.763**	**-1.656**
Mutaties tot en met 8 mei	180	12	-455	-1.118
Saldo na raadsvergadering 8 mei 2025	**-1.432**	**-1.669**	**-2.218**	**-2.773**
Bestaand beleid	-2.079	-1.948	-1.935	-1.921
Gemeenschappelijke Regelingen	-397	-485	-491	-564
Gemeentefonds	2.416	2.435	1.921	2.173
Kadernota 2026 excl. dekkingsplan en besparingsvoorstellen	-1.492	-1.668	-2.722	-3.085

Bestaand beleid
Het bestaand beleid bestaat uit geldvragers, autonome ontwikkelingen en gewenste ontwikkelingen en zijn per programma toegelicht in hoofdstuk 5 onder "Bestaand beleid".

Gemeenschappelijke regelingen (GR)
Over het algemeen gaan alle GR'en over tot indexatie en/of bijstelling van uitvoeringsbudgetten en/of vragen geld voor nieuw beleid. Een aantal GR'en heeft een sobere uitvraag gedaan, andere GR'en staan voor grote opgaven met bijbehorende vraag naar geld. De mutaties zijn per programma toegelicht in hoofdstuk 5 onder "Gemeenschappelijke regelingen".

Gemeentefonds
De uitkomsten van de Decembercirculaire 2024 pakken positief uit. De prognose van de Voorjaarsnota 2025 zorgt in de jaren 2026 en 2027 voor financiële ruimte. De definitieve cijfers verschijnen in de Meicirculaire.
Vooruitlopend hierop heeft de VNG een begrotingsadvies uitgebracht waarin zij voorstelt een stelpost op te nemen die de baten en lasten voor jeugdzorg in 2028 en 2029 in balans brengt. Met deze stelpost wordt verondersteld dat wij dit geld vanaf 2028 van het Rijk zullen ontvangen. Begin 2027 komt er een oordeel van de commissie Van Ark over de verhouding tussen kosten en budget voor jeugd. Het VNG-advies wacht dit niet af.

Voor de gemeente Laarbeek gaat het om de volgende stelposten vanaf 2028:
- Stelpost 'Extra opbrengst eigen bijdrage jeugdzorg' € 300.000
- Stelpost 'Sturen op trajectduur jeugdzorg' € 100.000
- Stelpost 'Indexeren opbrengst Hervormingsagenda' € 500.000

Hoewel de provincie als toezichthouder aangeeft niet akkoord te gaan met opname van de laatste stelpost kiezen wij ervoor om het begrotingsadvies van de VNG op te volgen. In de Meerjarenbegroting 2026-2029 nemen we hiervoor een passage op in de risicoparagraaf.

De mutaties zijn per programma toegelicht in hoofdstuk 5 (programma 6) onder "Gemeentefonds".

4.3 Dekkingsplan
Zoals blijkt uit paragraaf 4.2 laat het begrotingssaldo 2026-2029 een structureel tekort zien. In voorbereiding op deze kadernota hebben het college en de ambtelijke organisatie gezamenlijk onderzocht waar er, door het maken van gerichte beleidskeuzes, financiële ruimte gecreëerd kan worden om zo de financiële opgave het hoofd te bieden en ruimte te creëren voor gewenste ontwikkelingen.

In deze kadernota schetsen we de mogelijke keuzes die gemaakt moeten worden als oplossingsrichtingen om de begroting reëel en structureel sluitend te krijgen. We leggen aan de gemeenteraad een voorstel voor om de uitgangspunten en de voorgestelde besparingen en inkomstenverhoging in aanloop naar de Meerjarenbegroting 2026-2029 vast te stellen.

Het dekkingsplan in deze paragraaf bestaat uit besparingsvoorstellen en verhoging inkomsten.

Besparingsvoorstellen
De besparingsvoorstellen zijn tot stand gekomen door beleidsmatige bijstelling of scherpere ramingen. De besparingsvoorstellen zijn per programma opgenomen in de kadernota. Hierbij is ook gekeken naar formatie. Natuurlijke momenten zijn gebruikt om kritisch te kijken naar werkzaamheden en formatie. Formatieve bijstellingen hebben we gekoppeld aan beleidsmatige keuzes. De mutaties zijn per programma toegelicht in hoofdstuk 5 onder "Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen".

Verhoging inkomsten
Naast besparingsvoorstellen stellen we een verhoging van inkomsten uit leges voor. In de begroting van vorig jaar is al gekozen voor een reguliere verhoging van 5% van de legesinkomsten. Deze structurele verhoging van 5% wordt voor 2026 opnieuw voorgesteld. Het gaat om een inkomstenverhoging voor de levering van gemeentelijke diensten waar de gebruiker voor betaald. Daarnaast willen we versneld toewerken naar kostendekkendheid van leges. Verschillende leges komen nu met een structurele verhoging uit op een gemiddelde kostendekkendheid van 50%. De mutaties zijn per programma toegelicht in hoofdstuk 5 onder "Dekkingsplan - Verhoging inkomsten".

De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt in 2026 alleen verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,6%. De exploitaties van afval en riolering worden tijdens het begrotingsproces geactualiseerd. Op basis hiervan berekenen we de tarieven 2026 voor afval en riolering.

4.4 Actueel financieel meerjarenperspectief

Het financieel meerjarenperspectief is na verwerking van het dekkingsplan als volgt:

	Begroting	Meerjarenperspectief		
bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026 excl. dekkingsplan en besparingsvoorstellen	**-1.492**	**-1.668**	**-2.722**	**-3.085**
Dekkingsplan				
Besparingsvoorstellen	1.607	1.554	1.632	1.671
Verhoging inkomsten	202	202	202	202
Totaal dekkingsplan	**1.809**	**1.756**	**1.833**	**1.873**
Kadernota 2026 incl. dekkingsplan en besparingsvoorstellen	**317**	**88**	**-889**	**-1.211**
Incidentele effecten	-327	-80	0	0
Structurele effecten	644	168	-889	-1.211

Na verwerking van het dekkingsplan resteert een reëel en structureel sluitende begroting voor de eerste twee begrotingsjaren.

Stand algemene reserve
In de volgende tabel geven wij u inzicht in de stand van de algemene reserve. Voor een volledig beeld hebben we hierin ook voorstellen verwerkt waarover nog geen raadsbesluit is genomen, zoals de resultaatbestemming 2024 (jaarrekening) en het voorstel Mobiliteit.

Bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 01-01	**16.594**	**17.655**	**17.837**	**17.521**	**15.895**
Stortingen					
Resultaatbestemming 2024	477	0	0	0	0
Actualisatie nota Reserves en voorzieningen	2.540	0	0	0	0
Onttrekkingen					
Reeds besloten onttrekking:					
Eenmalige storting voorziening Groot onderhoud gebouwen	-788	0	0	0	0
Dekking Woonwagenbeleid 2025	-120	0	0	0	0
Begrotingssaldo 2025	-1.048	0	0	0	0
Nog te besluiten onttrekking:					
Mobiliteit	0	-155	-424	-817	-940
Kadernota 2026	0	317	88	-889	-1.211
Stand per 31-12	**17.655**	**17.817**	**17.501**	**15.815**	**13.744**

Op basis van provinciale richtlijnen is het toegestaan maximaal 10% van de vrije algemene reserve in te zetten ter dekking van structurele tekorten. De vrije algemene reserve is de algemene reserve minus het berekende bedrag aan risico's. In de kadernota maken we geen gebruik van deze 10%-regel.

4.5 Organisatie-ontwikkeling

Wij blijven werken aan een toekomst bestendige organisatie die ons flexibeler maakt om te kunnen blijven inspelen op maatschappelijke opgaven. Daarnaast is er specifiek aandacht voor een goed ambtelijk-bestuurlijk samenspel. In de organisatie-ontwikkeling hebben we aandacht voor de balans tussen ambities en beschikbare capaciteit en kwaliteit. Dit doen we met behulp van een concernplan en teamplannen.

In de tweede helft van dit jaar wordt specifiek onderzocht wat er nodig is om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen binnen Laarbeek mogelijk te maken. Belangrijk onderwerp is onder andere de realisatie van de woningbouwopgave waarin uitvoeringskracht benodigd is voor enerzijds projectontwikkeling en planuitwerking en anderzijds inrichting en daadwerkelijke realisatie. Met de uiteindelijke vraag: hoe zorgen we ervoor dat de Omgevingsvisie wordt gerealiseerd? In de Meerjarenbegroting 2026-2029 wordt dit nader uitgewerkt.

Organisatiestructuur in fte's	2026 Kadernota	2026 formatie besparingen Kadernota	2025 Totaal
Griffie	1.89	-	1.89
Gemeentesecretaris	1.00	-	1.00
Afdeling Bedrijfsvoering en Staf	52.35	-1.00	53.35
Afdeling Leefomgeving	56.70	-1.10	57.80
Afdeling Samenleving	37.44	-	37.44
Totaal	149.38	-2.10	151.48
Loonsom x € 1.000	€ 13.561	€ -191	€ 13.752

In de dynamische omgeving en de huidige arbeidsmarkt blijven we inzetten op onze medewerkers. Het belangrijkste kapitaal van onze organisatie. Daar blijven we goed voor zorgen. We blijven investeren in onze mensen. Gelijktijdig is er ook kritisch gekeken naar onze formatie. We gebruiken natuurlijke momenten om te kijken naar werkzaamheden en formatie. De formatieve bijstellingen zijn dan ook gekoppeld aan beleidsmatige keuzes.

In de kadernota staan vier voorstellen voor formatieve bijstellingen opgevoerd binnen de afdelingen Bedrijfsvoering (secretariaat), Leefomgeving (duurzaamheid en economie) en Samenleving (inkoop) met een totale loonsom van € 191.000,-.

5. Programma's

1. Burger en bestuur

Portefeuillehouders
Burgemeester Van der Aa
Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt

Financiën
Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-838**	**-841**	**-841**	**-954**
Mutaties tot en met mei	-15	-12	-12	-12
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	-853	-853	-853	-966
Bestaand beleid	-36	-17	-17	-17
Gemeenschappelijke Regelingen	-9	-9	-9	-9
Saldo excl. dekkingsplan	**-898**	**-879**	**-879**	**-992**
Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen	14	14	14	14
Dekkingsplan - Verhoging inkomsten	39	39	39	39
Saldo incl. dekkingsplan	**-845**	**-826**	**-826**	**-939**
Incidentele effecten	-12	0	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**-833**	**-826**	**-826**	**-939**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000	**Begroting 2026**	**Meerjarenperspectief 2027**	**2028**	**2029**
Bestaand beleid	**-36**	**-17**	**-17**	**-17**
Extra vergoeding raadsleden	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**
Lasten	-17	-17	-17	-17

Raadsleden krijgen met ingang van 1 januari 2025 een extra vergoeding. In deze kadernota is de structurele wijziging vanaf 2026 verwerkt. De wijziging voor 2025 is opgenomen in de Financiële rapportage 2025.

Verkiezingen gemeenteraad 2026	**-19**	**0**	**0**	**0**
Lasten	-19	0	0	0

Bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 vindt een aantal incidentele activiteiten plaats waarvoor geen budget is opgenomen. Voor 2026 vragen wij extra geld voor onder andere afscheid oude raads-, commissie- en collegeleden, aanvraag VOG kandidaat raadsleden, verkiezingsavond, risicoanalyse kandidaat wethouders, beëdiging en installatie nieuwe raad en introductie nieuwe raad.

Gemeenschappelijke Regelingen		**-9**	**-9**	**-9**	**-9**
MRE - conceptbegroting 2026		**-9**	**-9**	**-9**	**-9**
	Lasten	-9	-9	-9	-9

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de MRE leidt tot een verhoging van het budget in 2026 van € 15.438 (structureel):
- programma 1: € 8.530
- programma 4: € 230
- programma 6: € 6.678

Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen		**14**	**14**	**14**	**14**
Extra doorbelastingen naar taakveld riolering		**0**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	-211	-211	-211	-211
	Baten	211	211	211	211

Het taakveld Riolering (programma 1) is een gesloten exploitatie. Dit betekent dat iedere last of baat verloopt via de voorziening en geen invloed heeft op het begrotingssaldo. Door deze wijziging worden er meer kosten toegerekend aan het taakveld Riolering. Het gaat hierbij om een gedeelte van de onderhoudskosten voor waterbeheer, kosten van de gemeenschappelijke regeling Bizob, veegkosten van wegen en onderhoudskosten van de gemeentewerf.
Als gevolg hiervan worden voordelen gerealiseerd in zowel programma 3 en 6.

Stelpost nominale loonstijging Leden van de raad		**14**	**14**	**14**	**14**
	Lasten	14	14	14	14

Wij stellen voor in het kader van scherper begroten de stelpost Nominale loonstijging op te heffen. De stelpost was opgericht om aanpassingen in raadsvergoedingen op te vangen. De nieuwe vergoedingen voor raadsleden en commissieleden worden indien noodzakelijk apart opgevoerd.

Stelpost nominale loonstijging Leden van de raadscommissies		**0**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	0	0	0	0

In het kader van scherper ramen wordt voorgesteld de stelpost op te heffen.

Dekkingsplan - Verhoging inkomsten		**39**	**39**	**39**	**39**
Leges - verhoging 5%		**37**	**37**	**37**	**37**
	Baten	37	37	37	37

Voorgesteld wordt een verhoging van de tarieven met 5%, met uitzondering van enkele (vooral wettelijke) tarieven. Daarnaast zijn de inschattingen voor diverse onderdelen in de legesverordening geactualiseerd voor wat betreft verwachte aantallen. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

Leges - verhoging specifieke tarieven (boven op 5% verhoging)		**2**	**2**	**2**	**2**
	Baten	2	2	2	2

Voor een aantal tarieven wordt boven op de verhoging van 5% een extra aanpassing voorgesteld. Daarmee wordt beoogd om versneld te komen tot een hogere mate van kostendekkendheid. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

2. Veiligheid

Portefeuillehouders
Burgemeester Van der Aa

Financiën
Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-2.016**	**-2.010**	**-2.010**	**-2.010**
Mutaties tot en met mei	1	1	1	-1
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	-2.015	-2.009	-2.009	-2.011
Gemeenschappelijke Regelingen	-116	-185	-221	-221
Saldo excl. dekkingsplan	**-2.130**	**-2.194**	**-2.230**	**-2.231**
Dekkingsplan - Verhoging inkomsten	31	31	31	31
Saldo incl. dekkingsplan	**-2.099**	**-2.162**	**-2.198**	**-2.200**
Incidentele effecten	-7	0	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**-2.092**	**-2.162**	**-2.198**	**-2.200**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000		**Begroting 2026**	**Meerjarenperspectief 2027**	**2028**	**2029**
Gemeenschappelijke Regelingen		**-116**	**-185**	**-221**	**-221**
VRBZO - conceptbegroting 2026		**-116**	**-185**	**-221**	**-221**
	Lasten	-116	-185	-221	-221

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de VRBZO leidt tot een verhoging van het benodigd budget, oplopend van € 115.750 in 2026 tot € 220.854 in 2028 e.v.

Dekkingsplan - Verhoging inkomsten		**31**	**31**	**31**	**31**
Leges - verhoging 5%		**8**	**8**	**8**	**8**
	Baten	8	8	8	8

Voorgesteld wordt een verhoging van de tarieven met 5%, met uitzondering van enkele (vooral wettelijke) tarieven. Daarnaast zijn de inschattingen voor diverse onderdelen in de legesverordening geactualiseerd voor wat betreft verwachte aantallen. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

Leges - verhoging specifieke tarieven (boven op 5% verhoging)		**24**	**24**	**24**	**24**
	Baten	24	24	24	24

Voor een aantal tarieven wordt boven op de verhoging van 5% een extra aanpassing voorgesteld. Daarmee wordt beoogd om versneld te komen tot een hogere mate van kostendekkendheid. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

3. Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-9.735**	**-9.880**	**-10.044**	**-10.251**
Mutaties tot en met mei	-125	15	-6	-10
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	-9.859	-9.865	-10.050	-10.261
Bestaand beleid	-426	-369	-297	-244
Gemeenschappelijke Regelingen	-51	-51	-30	-30
Saldo excl. dekkingsplan	**-10.336**	**-10.286**	**-10.378**	**-10.535**
Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen	427	433	448	463
Dekkingsplan - Verhoging inkomsten	121	121	121	121
Saldo incl. dekkingsplan	**-9.789**	**-9.731**	**-9.809**	**-9.951**
Incidentele effecten	0	0	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**-9.789**	**-9.731**	**-9.809**	**-9.951**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000		**Begroting 2026**	**Meerjarenperspectief 2027**	**2028**	**2029**
Bestaand beleid		**-426**	**-369**	**-297**	**-244**
Aanpassing dotatie voorziening wegen		**-312**	**-239**	**-166**	**-86**
	Lasten	-312	-239	-166	-86

De storting in de voorziening wegen is in de Meerjarenbegroting 2025-2028 oplopend verwerkt. De provinciale toezichthouder heeft aangegeven dat dit niet conform BBV-voorschriften is opgenomen. Wij stellen voor de storting gelijkmatig op te nemen in de begroting. Dit heeft geen gevolgen voor het bestaande beleid (kwaliteitsniveau basis) of uitvoering.

Hogere kosten onderhoud bomen		**-67**	**-67**	**-67**	**-67**
	Lasten	-67	-67	-67	-67

Dit extra budget is nodig om de toename van het areaal te onderhouden. De kosten zijn bepaald op basis van 1 keer per 4 jaar bomen snoeien.

Hogere kosten onderhoud groen		**-47**	**-47**	**-47**	**-47**
	Lasten	-47	-47	-47	-47

Dit extra budget is nodig om de toename van het areaal te onderhouden. Uitgangspunt voor het onderhoud van het groen is kwaliteitsniveau basis. Dit voldoet aan een schone en veilige openbare ruimte.

Mobiliteitsplan		**0**	**0**	**-1**	**-28**
	Lasten	0	0	-1	-28

In de raad van 12 juni 2025 wordt het voorstel Mobiliteitsplan opnieuw geagendeerd. Om de dekking van alle voorstellen integraal af te wegen hebben we in deze kadernota een structurele stelpost opgenomen.

Vervangen brug Lekerstraat/Peeleindseweg Beek en Donk		**0**	**-16**	**-16**	**-16**
	Lasten	0	-16	-16	-16

Vervanging van deze brug is dringend noodzakelijk. In 2025 zal er nog een kredietaanvraag van € 725.000 (80 jaar 1%) aan de gemeenteraad worden voorgelegd. In deze kadernota hebben we de kapitaallasten opgenomen om voor dekking te zorgen.

Gemeenschappelijke Regelingen		**-51**	**-51**	**-30**	**-30**
GR ODZOB - conceptbegroting 2026		**-51**	**-51**	**-30**	**-30**
	Lasten	-51	-51	-30	-30

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de ODZOB leidt tot een verhoging van het budget in 2026 tot en met 2029, aflopend van € 51.000 naar € 30.000.

Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen		**427**	**433**	**448**	**463**
Aanleg laadpalen door Vattenfall		**10**	**10**	**10**	**10**
	Lasten	10	10	10	10

Er zijn regionaal afspraken gemaakt met Vattenfall waardoor de kosten voor het plaatsen van strategische laadpalen niet meer voor rekening van de gemeente komen.

Aframen budget Vreemdelingenverkeer (VVV)		**4**	**4**	**4**	**4**
	Lasten	4	4	4	4

Voor de samenwerking met Land van de Peel zijn eerder financiële afspraken gemaakt die in de begroting zijn verwerkt. Onlangs kwam bij het opstellen van de definitieve samenwerkingsovereenkomst naar voren dat de kosten op enkele onderdelen lager uitvallen.

Bijstelling budget "Aanleg inritten"		**1**	**1**	**1**	**1**
	Lasten	1	1	1	1

Particulieren krijgen over het algemeen toestemming inritten zelf aan te leggen. Voor inritten die worden aangelegd door de gemeente wordt de werkelijke kostprijs in rekening gebracht bij de aanvrager. Het voorstel betreft een bijstelling van het budget en kan zonder aanpassing van beleid worden uitgevoerd.

Bijstelling budget "Inhuur expertise openbare verlichting"		**1**	**1**	**1**	**1**
	Lasten	1	1	1	1

Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder bijstelling van beleid en uitvoering worden doorgevoerd. De inhuur van expertise op het gebied van openbare verlichting zal voortaan ten laste komen van het betreffende project. De kosten worden meegenomen in de projectraming.

Bijstelling budget "Onderhoud vangrails"		**6**	**6**	**6**	**6**
	Lasten	6	6	6	6

Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder bijstelling van beleid en uitvoering worden doorgevoerd.

Bijstelling budget 'Schilderen lichtmasten'		**7**	**7**	**7**	**7**
	Lasten	7	7	7	7

De afgelopen jaren heeft er een inhaalprogramma plaatsgevonden met betrekking tot het schilderen van lichtmasten. In het kader van scherper ramen kan het budget vervallen. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor het beheer en onderhoudsplan.

Bijstelling budget 'Stimuleren verduurzaming/energietransitie'		**6**	**6**	**6**	**6**
	Lasten	6	6	6	6

Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder bijstelling van beleid en uitvoering worden doorgevoerd.

Bijstelling budget 'Tussentijdse inspectie openbare verlichting'.		**3**	**3**	**3**	**3**
	Lasten	3	3	3	3

In de praktijk worden de tussentijdse inspecties niet als een specifiek opdracht door derden uitgevoerd. Gedurende reguliere onderhoudsronden wordt de onderhoudsstaat van het verlichtingsareaal beoordeeld. In het kader van scherper ramen kan het budget vervallen. Deze wijziging heeft verder geen gevolgen voor beleid of uitvoering.

Bijstelling budget 'Verledding' openbare verlichting.		**4**	**8**	**12**	**16**
	Lasten	4	8	12	16

De actuele inschatting is dat de gereserveerde kredieten tot en met 2028 voldoen voor volledige verledding. Voorgesteld wordt om het kredieten bij te stellen. Er zijn geen gevolgen voor het behalen van de verduurzamingsdoelen binnen de openbare verlichting.

Bijstelling budgetten openbaar groen		**4**	**4**	**4**	**4**
	Lasten	4	4	4	4

Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder bijstelling van beleid en uitvoering worden doorgevoerd.

Extra doorbelastingen naar taakveld riolering		**134**	**134**	**134**	**134**
	Lasten	134	134	134	134

Het taakveld Riolering (programma 1) is een gesloten exploitatie. Dit betekent dat iedere last of baat verloopt via de voorziening en geen invloed heeft op het begrotingssaldo. Door deze wijziging worden er meer kosten toegerekend aan het taakveld Riolering. Het gaat hierbij om een gedeelte van de onderhoudskosten voor waterbeheer, kosten van de gemeenschappelijke regeling Bizob, veegkosten van wegen en onderhoudskosten van de gemeentewerf.
Als gevolg hiervan worden voordelen gerealiseerd in zowel programma 3 en 6.

Formatieve bijstelling beleidsadviseur duurzaamheid		**60**	**60**	**60**	**60**
	Lasten	60	60	60	60

Wij stellen een formatieve bijstelling voor op het beleidsterrein duurzaamheid. In het programma Woon- en leefklimaat staat een aantal beleidsmatige bijstellingen waaronder nieuwe projecten voor grootschalige energie opwek en afronding onderzoeken naar warmtenet (Gulden Energie). Het afgelopen jaar is het niet gelukt om de vacature beleidsadviseur duurzaamheid in te vullen. De huidige formatie heeft daar waar het nodig was op projectbasis extra diensten en expertise ingekocht c.q. ingehuurd. Wij stellen voor om niet de gehele vacatureruimte ruimte vrij te laten vallen maar een resterend deel van € 26.682 in te zetten voor externe deskundigheid (waar projectmatig nodig).

Frequentie snoeien bomen		**30**	**30**	**30**	**30**
	Lasten	30	30	30	30

Wij stellen voor om de frequentie snoeien bomen terug te brengen van 1 keer per 3 jaar naar 1 keer per 4 jaar. Onze inschatting is dat dit acceptabel is. We blijven het bomenareaal monitoren door middel van boomcontroles. Waar nodig wordt eerder onderhoud uitgevoerd.

Geen areaaluitbreiding op beheer en onderhoud bos, natuur en landschap		**10**	**20**	**30**	**40**
	Lasten	10	20	30	40

Wij zien af van de automatische jaarlijkse budgetverhoging op de beheer- en onderhoudskosten van bos, natuur en landschap vanwege veronderstelde areaaluitbreiding. In plaats daarvan wordt het beheer- en onderhoudsbudget jaarlijks achteraf bijgesteld aan de hand van de werkelijke areaaluitbreiding.

Kleinschalig onderhoud wegen		**50**	**50**	**50**	**50**
	Lasten	50	50	50	50

Door een bijstelling in de uitvoering en bedrijfsvoering is het mogelijk om het budget kleinschalig onderhoud verhardingen structureel te verlagen. Wij stellen voor om het aantal afvalbakken in de openbare ruimte te halveren. Ervaringen bij andere gebiedsbeheerders leert dat een afvalbak het zwerfafvalprobleem niet oplost, maar in sommige gevallen juist verergert. Mensen gooien afval naast (volle) afvalbakken en dieren trekken afval uit de bakken, wat tot zwerfafval leidt. Met de keuze voor vermindering van de afvalbakken is het mogelijk om de capaciteit van onze buitendienst (ca. ½ fte) anders in te zetten. De vrijkomende capaciteit wordt ingezet voor kleinschalig onderhoud wegen. Hierdoor zal een groter deel van de meldingen openbare ruimte worden opgelost door onze eigen buitendienst medewerkers. Door het onderhoud deels in eigen beheer te nemen kunnen we flexibeler en gerichter inspelen op klachten en meldingen. Dit maakt een besparing mogelijk van € 50.000 op inzet van externe aannemers. In de begroting 2025 is het budget voor klein onderhoud verhardingen beschikbaar van € 200.000. Door de voorgestelde bijstelling blijft een budget over van € 150.000.

Nieuwe projecten voor grootschalige energieopwek		**0**	**10**	**10**	**10**
	Lasten	0	10	10	10

Het budget voor grootschalige energieopwek is in de begroting 2025 teruggebracht van € 35.000 naar € 10.000. Wij stellen voor om vanaf 2027 het volledige budget op te heffen. Vanuit de gemeente staan er geen nieuwe initiatieven voor grootschalige opwek gepland. Indien er nieuwe initiatieven komen worden deze beoordeeld en wordt daar waar nodig incidenteel budget aangevraagd.

Onderhoudsmaatregel 'Kantsteken gazons'		**8**	**8**	**8**	**8**
	Lasten	8	8	8	8

De onderhoudsmaatregel 'Kantsteken gazons' wordt op dit moment 1 keer per jaar uitgevoerd. Voorgesteld wordt om de graskanten niet meer te steken maar om deze te borstelen. De onderhoudsmaartregel kan gelijktijdig worden uitgevoerd tijdens het borstelen van de verharding. Hiermee wordt een efficiency voordeel behaald. Deze maatregel vergt evenals de maatregel 'bijmaaien rondom bomen en obstakels' een gewenningsperiode. De gazons zullen een meer natuurlijke uitstraling krijgen.

Onderzoek warmtenet (Gulden Energie)		**15**	**15**	**15**	**15**
	Lasten	15	15	15	15

Het onderzoek naar de mogelijkheden voor een warmtenet is afgerond, waardoor structureel € 15.000 vrijvalt. Wij gaan door met in stand houden van het energieloket via Duurzaam Wonen Laarbeek en het opstellen van het warmteprogramma.

Terugbrengen frequent 'snoeien bosplantsoenstroken'		**7**	**7**	**7**	**7**
	Lasten	7	7	7	7

Wij stellen voor om de frequentie 'snoeien bosplantsoenstroken' terug te brengen van 1x per 5 jaar naar 1x per 7 jaar. Het aanpassen van de onderhoudsmaatregel zorgt ervoor dat er minder frequent verjonging plaatsvindt binnen het bosplantsoen. Vooral in de laatste twee jaren kan dit eraan bijdragen dat de uitstraling anders is dan voorheen. Indien noodzakelijk (bijvoorbeeld verkeersveiligheid) wordt incidenteel extra gesnoeid.

Terugbrengen frequentie 'bijmaaien rondom bomen en obstakels'		**8**	**8**	**8**	**8**
	Lasten	8	8	8	8

Wij stellen voor om de frequentie 'bijmaaien rondom bomen en obstakels' terug te brengen van 3 keer per jaar naar 1 keer per jaar. Het aanpassen van de beheermaatregel kan ertoe leiden dat de openbare ruimte er minder verzorgd uitziet. Dit zal echter deels een acceptatieproces zijn, inwoners zijn gewend aan een strak onderhouden openbare ruimte. Minder bijmaaien rondom bomen en obstakels draagt bij aan een grotere biodiversiteit. Tevens is er minder kans op verdroging van bomen en struiken. Indien noodzakelijk (bijvoorbeeld verkeersveiligheid) wordt incidenteel extra gemaaid.

Verhoogde inkomsten 'degeneratievergoeding verhardingen'		**25**	**25**	**25**	**25**
	Baten	25	25	25	25

Nutsbedrijven (gas, water, elektriciteit, glasvezel) staan de komende jaren voor grote opgaven met betrekking tot vervanging en uitbreiden van hun netwerken. Daardoor stijgen de inkomsten uit degeneratievergoedingen. Wij stellen de geraamde inkomsten bij op basis van de werkelijke inkomsten 2024 en met de verwachting dat de activiteiten van nutsbedrijven de komende jaren toenemen.

Verlaging bijdrage Stila		**10**	**10**	**10**	**10**
	Lasten	10	10	10	10

Het budget bijdrage Stila (Stimuleringsregeling Landschap) van € 25.550 kan worden verlaagd met € 10.000. De afgelopen jaren is het budget voor Stila niet volledig besteed. Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder bijstelling van beleid en uitvoering worden doorgevoerd.

Vrijval stelpost Niet in te delen lasten milieu		**22**	**5**	**5**	**5**
	Lasten	22	5	5	5

Wij stellen voor om deze stelpost op te heffen en vrij te laten vallen. De kosten worden gedekt vanuit andere budgetten.

Vrijval stelposten onderhoud half/onverharde wegen en speeltuinen		**2**	**2**	**2**	**3**
	Lasten	2	2	2	3

Wij stellen voor om deze stelposten op te heffen en vrij te laten vallen. Het gaat om een administratieve correctie.

Dekkingsplan - Verhoging inkomsten		**121**	**121**	**121**	**121**
Leges - verhoging 5%		**43**	**43**	**43**	**43**
	Baten	43	43	43	43

Voorgesteld wordt een verhoging van de tarieven met 5%, met uitzondering van enkele (vooral wettelijke) tarieven. Daarnaast zijn de inschattingen voor diverse onderdelen in de legesverordening geactualiseerd voor wat betreft verwachte aantallen. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

Leges - verhoging specifieke tarieven (boven op 5% verhoging)		**78**	**78**	**78**	**78**
	Baten	78	78	78	78

Voor een aantal tarieven wordt boven op de verhoging van 5% een extra aanpassing voorgesteld. Daarmee wordt beoogd om versneld te komen tot een hogere mate van kostendekkendheid. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

4. Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-394**	**-394**	**-394**	**-394**
Mutaties tot en met mei	-2	-2	-2	-2
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	-397	-397	-397	-397
Bestaand beleid	0	-14	-14	-14
Gemeenschappelijke Regelingen	0	0	0	0
Saldo excl. dekkingsplan	**-397**	**-411**	**-411**	**-411**
Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen	72	82	92	117
Saldo incl. dekkingsplan	**-326**	**-330**	**-320**	**-295**
Incidentele effecten	0	0	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**-326**	**-330**	**-320**	**-295**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000	**Begroting 2026**	**Meerjarenperspectief 2027**	**2028**	**2029**
Bestaand beleid	**0**	**-14**	**-14**	**-14**
Reservering structurele kosten ontwikkeling centrumplan Lieshout	**0**	**-14**	**-14**	**-14**
Lasten	0	-14	-14	-14

Op 2 oktober 2025 wordt de raad een besluit gevraagd voor de ontwikkeling van de Heuvel. In dit raadsvoorstel wordt een integraal advies neergelegd om te komen tot realisatie van het centrumplan Lieshout. De financiële uitwerking van de verschillende deelprojecten leggen een beslag op de begroting (kapitaallasten van investeringen) en komen ten laste van de algemene reserve en grondexploitaties. Vanwege het integraal afwegen van dekkingen zullen vooruitlopend hierop in deze kadernota het verwachte structurele budget wat ten laste komt van het begrotingssaldo verwerkt worden. Het betreft in dit geval de kapitaallasten van investeringen die de gemeente binnen het centrumplan wil gaan uitvoeren.

Gemeenschappelijke Regelingen		**0**	**0**	**0**	**0**
MRE - conceptbegroting 2026		**0**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	0	0	0	0

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de MRE leidt tot een verhoging van het budget in 2026 van € 15.438 (structureel):
- programma 1: € 8.530
- programma 4: € 230
- programma 6: € 6.678

Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen		**72**	**82**	**92**	**117**
Bijdrage regionale economische ontwikkelingen		**20**	**30**	**40**	**65**
	Lasten	20	30	40	65

Voor het stimuleren en faciliteren van regionale economische ontwikkelingen binnen de peelregio wordt het beschikbaar gestelde budget, € 130.000 per jaar, niet volledig benut. Wij stellen voor om de jaarlijkse gereserveerde bijdrage stapsgewijs te verlagen. Aan de hand van geplande beleidsbijstellingen het komende jaar worden nieuwe doelstellingen geformuleerd. Vanaf 2029 resteert een budget van € 65.000 per jaar.

Formatieve bijstelling beleidsadviseur economie		**50**	**50**	**50**	**50**
	Lasten	50	50	50	50

Wij stellen een formatieve bijstelling voor op het beleidsterrein economie. In deze kadernota staan beleidsmatige bijstellingen, waaronder regionale economische ontwikkelingen binnen de peelregio. Daarnaast is door interne mobiliteit een vacature ontstaan van 1 fte beleidsadviseur bij team Ruimtelijk Beleid. Door prioritering van taken op het gebied van economie en door herverdeling van taken binnen de organisatie stellen we voor om 0,5 fte niet meer in te vullen en € 50.000 vrij te laten vallen.

Opzeggen deelname CLOK		**2**	**2**	**2**	**2**
	Lasten	2	2	2	2

We stellen voor om af te zien van verdere deelname aan CLOK, een economisch netwerk voor gemeenten en ondernemersorganisaties.

5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders
Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt

Financiën
Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**-25.090**	**-25.145**	**-25.285**	**-25.146**
Mutaties tot en met mei	-711	-747	-713	-789
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	-25.801	-25.891	-25.998	-25.935
Bestaand beleid	-1.454	-1.449	-1.424	-1.424
Gemeenschappelijke Regelingen	-200	-219	-210	-283
Gemeentefonds	0	0	900	900
Saldo excl. dekkingsplan	**-27.455**	**-27.559**	**-26.732**	**-26.742**
Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen	787	680	744	744
Dekkingsplan - Verhoging inkomsten	11	11	11	11
Saldo incl. dekkingsplan	**-26.657**	**-26.868**	**-25.977**	**-25.987**
Incidentele effecten	-85	-80	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**-26.572**	**-26.788**	**-25.977**	**-25.987**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000	**Begroting 2026**	**Meerjarenperspectief 2027**	**2028**	**2029**
Bestaand beleid	**-1.454**	**-1.449**	**-1.424**	**-1.424**
Dorpshuizen - incidentele exploitatiebijdrage	**-80**	**-80**	**0**	**0**
Lasten	-80	-80	0	0

Stichting Dorpshuizen Laarbeek (SDL) zit in een fase van hervorming waarbij de begrote bijdrage in de exploitatie op basis van "inkoop" vanuit de gemeente moet worden gedaan in tegenstelling tot het verstrekken van subsidie. Om de hervorming verder gestalte te geven heeft het bestuur van SDL tijd nodig om te hervormen waarbij hoge kosten langer doorlopen.

GR Peelgemeenten - concept 1e begrotingswijziging 2026	**30**	**30**	**30**	**30**
Lasten	30	30	30	30

Het betreft hier de verwerking van de gevolgen van de concept 1e begrotingswijziging 2026. Hierin is verwerkt de ontdubbeling van de taak Bijzonder bijstand waarbij de taak primair wordt neergelegd bij Senzer. Hierdoor kan de GR Peelgemeenten een besparing inrekenen voor Laarbeek van € 167.300. Daarbij moet echter wel direct rekening worden gehouden met meerkosten aan Senzer voor de dienstverlening, geraamd € 137.400. Per saldo levert dit een geraamde besparing op van structureel € 29.900.

Nadeel budget belastingen: onderdeel Kinderdagverblijf		**-2**	**-2**	**-2**	**-2**
	Lasten	-2	-2	-2	-2

Het budget voor belastingen kinderdagverblijven is te laag geraamd. Deze mutatie zorgt voor een bijgestelde begroting van € 2.800.

Obs De Driehoek - uitbreiding schoolgebouw		**0**	**0**	**-55**	**-55**
	Lasten	0	0	-55	-55

OBS de Driehoek heeft een aanvraag gedaan voor de uitbreiding van het schoolgebouw met 143 m². Op basis van het leerlingenaantal heeft de school recht op deze normatieve ruimte die gelet op de leerling prognose een permanent karakter heeft.

Ontmoetingscentrum Beek en Donk - herontwikkeling scenario E		**-197**	**-197**	**-197**	**-197**
	Lasten	-197	-197	-197	-197

De raad heeft de ambitie uitgesproken in een eerste trap van een tweetraps besluit om bij de herontwikkeling van het Ontmoetingscentrum scenario E (nieuwbouw) te kiezen. Deze extra kapitaallasten betreft de financiële consequentie van de keuze.

Social Return: nieuwe invulling		**-5**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	-5	0	0	0

Wanneer we niet meer aansluiten bij de regionale servicedesk Social Return, moet de wettelijke verplichting op social return op een andere wijze ingevuld worden. Dat wordt gedaan binnen inkooptrajecten via PSO-certificering. Ter voorbereiding op een eigen PSO-certificering van de organisatie is incidenteel budget benodigd.

Zorgkosten Sociaal Domein 1/2 - actualisatie n.a.v. rapportage Zorgkosten Q3-2024		**-29**	**-29**	**-29**	**-29**
	Lasten	-29	-29	-29	-29

Begin november 2024 is vanuit de GR Peelgemeenten de rapportage Zorgkosten Q3-2024 aangeleverd met daarin een geactualiseerde prognose zorgkosten 2024, aangevuld met een geactualiseerde doorkijk naar 2025. Op basis hiervan vindt nu ook een verdere bijstelling plaats van de zorgkosten 2026 e.v. Sociaal Domein (Wmo, Jeugd en Bijzondere bijstand, Minimabeleid & Schuldhulpverlening).
De bijstelling van de budgetten over het jaar 2025 vindt plaats via de Financiële rapportage 2025. Voor de actualisatie van de diverse budgetten Zorgkosten is geen dekking aanwezig.

Zorgkosten Sociaal Domein 2/2 - actualisatie n.a.v. voorlopige Jaarrapportage 2024		**-1.171**	**-1.171**	**-1.171**	**-1.171**
	Lasten	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171

Na de 3e kwartaalrapportage 2024 is medio maart 2025 vanuit de GR Peelgemeenten een voorlopige Jaarrapportage 2024 aangeleverd. Hierin zijn de verder geactualiseerde prognose zorgkosten 2025 opgenomen, aangevuld met een doorkijk naar 2026. Op basis hiervan vindt nu een bijstelling 2026 plaats van de zorgkosten Sociaal Domein (Wmo, Jeugd en Bijzondere bijstand, Minimabeleid en Schuldhulpverlening).
Deze bijstelling resulteert, bovenop het al eerder benoemde nadeel van € 29.000, per saldo in een aanvullend structureel nadeel van € 1.171.000.

Gemeenschappelijke Regelingen		**-200**	**-219**	**-210**	**-283**
GGD - conceptbegroting 2026		**-45**	**-45**	**-45**	**-45**
	Lasten	-45	-45	-45	-45

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de GGD leidt tot een verhoging van het budget in 2026 van € 44.761 (structureel).

GR Peelgemeenten - conceptbegroting 2026		**-92**	**-92**	**-92**	**-92**
	Lasten	-92	-92	-92	-92

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de GR Peelgemeenten leidt tot een budgettair nadeel in 2026 van per saldo € 91.873 (structureel).

Senzer - conceptbegroting 2026		**-64**	**-82**	**-74**	**-146**
	Lasten	-215	-234	-225	-298
	Baten	151	151	151	151

De aangeboden conceptbegroting 2026 van Senzer leidt tot een nadelige bijstelling van structureel € 63.644 in 2026, oplopend naar structureel € 146.248 in 2029.

Gemeentefonds		**0**	**0**	**900**	**900**
Gevolgen Voorjaarsnota 2025		**0**	**0**	**900**	**900**
	Lasten	0	0	600	600
	Baten	0	0	300	300

Naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2025 (=voorloper van de Meicirculaire 2025 gemeentefonds) is een indicatieve ontwikkeling van het gemeentefonds te maken. Daarin worden een 3-tal ontwikkelingen weergegeven (programma 6):
- Ontwikkeling gemeentefonds (demping Ravijnjaar)
- Ontwikkeling Loon-/Prijsindexering
- Ontwikkeling Jeugdzorg

Als afgeleide van de ontwikkeling van de rijksmiddelen Jeugdzorg wordt tevens m.i.v. 2028 een 3-tal ruimtegevende stelposten bij Jeugd opgevoerd voor een totaal van € 900.000 (programma 5). De definitieve budgettaire gevolgen zullen tot uitdrukking komen bij de verwerking van de Meicirculaire 2025 gemeentefonds.

Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen		**787**	**680**	**744**	**744**
Bijstelling budget 'Lokale uitvoeringskosten Sociaal Team Laarbeek (STL)'		**15**	**15**	**15**	**15**
	Lasten	15	15	15	15

Voorgesteld wordt om op basis van historische gegevens dit budget naar beneden bij te stellen. De kosten hebben betrekking op voorzieningen en/of activiteiten in het voorliggend veld.

Bijstelling budget 'Verenigingscafés onder thema inwonersparticipatie'		**2**	**2**	**2**	**2**
	Lasten	2	2	2	2

Voorgesteld wordt om dit budget op te heffen en de kosten te dekken uit het beschikbare budget voor 'inwonersparticipatie'. Het betreft een bijstelling van het budget en kan zonder problemen worden doorgevoerd.

Budget Leerlingenvervoer		**58**	**58**	**58**	**58**
	Lasten	58	58	58	58

De werkwijze voor het verstrekken van leerlingenvervoer is het afgelopen jaar gewijzigd door een ander vergoedingssysteem aan ouders die zelf rijden en centrale opstapplekken. Hierdoor kan het budget worden bijgesteld.

Budget Leerlingenvervoer - onderdeel medische adviezen		**4**	**4**	**4**	**4**
	Lasten	4	4	4	4

Dit budget kan worden bijgesteld omdat er minder gebruik wordt gemaakt van medische adviezen.

Huiskamerconcept Franciscushof		**20**	**20**	**20**	**20**
	Lasten	20	20	20	20

De Zorgboog heeft de ontwikkelingen rondom de Franciscushof in Lieshout stilgelegd. Het is onduidelijk of en wanneer deze ontwikkelingen worden voortgezet. Dit heeft als effect dat de implementatie van een huiskamerconcept, zoals dat van Zonnetij in Aarle-Rixtel, niet uitgerold kan worden. Daarmee kan dit budget vrijvallen.

Jeugdgemeenteraad beperken tot de inzet van de jeugdburgemeester		**3**	**3**	**3**	**3**
	Lasten	3	3	3	3

Voorgesteld wordt om de functie van de jeugdburgemeester te versterken, maar te stoppen met de jeugdgemeenteraad in de huidige vorm. We werken al geruime tijd met de jeugdgemeenteraad in de huidige opzet. De inzet van jeugdburgemeester is waardevol en dit kan verder versterkt worden. Voor de jeugdgemeenteraad zelf willen we naar andere, optimalere vormen kijken om de jeugd bewust te maken van het politieke proces in een gemeente. Bovendien kost deze raad behoorlijk wat ambtelijke inzet; de ambtelijke regieondersteuning voor deze raad beslaat gemiddeld 9 uur per week, die ten koste gaan van KCC-werkzaamheden. Daarnaast vindt, afhankelijk van het project, verdere vakinhoudelijke ambtelijke ondersteuning plaats. Dit kost gemiddeld 3 ambtelijke uren per project.

Ontvangst incidentele middelen vanuit centrumgemeente Helmond voor beschermd wonen - maatschappelijke opvang		**400**	**250**	**250**	**250**
	Baten	400	250	250	250

De gemeente Helmond ontvangt als centrumgemeente gelden van het Rijk voor het organiseren van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Wanneer Helmond middelen overhoudt, ontvangen de regiogemeenten een deel van het overschot. De afgelopen jaren was er steeds sprake van een overschot. Het voorstel is daarom om dit voor een gedeelte structureel in te boeken.

Opheffen stelpost Minimabeleid		**8**	**8**	**8**	**8**
	Lasten	8	8	8	8

De beschikbare stelpost Minimabeleid (totaal € 15.000) is bedoeld voor het geven van voorlichting op scholen over schulden (€ 5.000) en voor bestrijding van menstruatiearmoede voor het instandhouden van 8 MUP's (Menstruatie Uitgifte Punten) in Laarbeek wat tot 2025 gratis verstrekt werd door het Armoedefonds (€ 2.400). Het restant van deze stelpost ad € 7.600 kan vrijvallen.

Social Return: geen uitbreiding van de formatie voor lokale aanjager		**12**	**12**	**12**	**12**
	Lasten	12	12	12	12

In de Dienstverleningsovereenkomst Social Return regionale servicedesk is vastgelegd om een lokale aanjager aan te stellen per gemeentelijke organisatie. Hiervoor is vanaf de start formatiebudget gereserveerd. In de praktijk wordt deze aanjaagfunctie binnen het bestaande takenpakket van afdeling Bedrijfsvoering uitgevoerd en geborgd (concern inkoper). Daarmee kan dit budget vrijvallen.

Social Return: nieuwe invulling		**0**	**0**	**30**	**30**
	Lasten	0	0	30	30

In 2026 wordt gestart met een herziening van het inkoopbeleid, hierin staan de voorwaarden voor sociaal ondernemerschap (social return) uitgewerkt. Bij inkooptrajecten zal de voorwaarden voor PSO-certificering worden toegepast. PSO staat voor Prestatieladder Socialer Ondernemen een wetenschappelijk onderbouw keurmerk ontwikkeld door TNO en maakt inzichtelijk hoe inclusief een organisatie is. Onafhankelijk en objectief wordt kwantitatief en kwalitatief vastgesteld hoe sociaal een werkgever is. Om zelf het goede voorbeeld te geven wordt in 2026 gestart met een eigen PSO-certificering. Hiervoor wordt incidenteel geld gevraagd. Voorgesteld wordt om de social return-voorwaarden niet meer te organiseren vanuit een regionale servicedesk. De regionale servicedesk werkt op basis van een Dienstverleningsovereenkomst (DVO), gesloten door de 6 deelnemende gemeenten van GR Senzer. Deze DVO heeft een looptijd van 3 jaar en eindigt in maart 2027.

Sporthal d'n Ekker - energie		**15**	**25**	**25**	**25**
	Lasten	15	25	25	25

Vanaf 2025 worden er zonnepanelen geplaatst bij D'n Ekker. Hierdoor verwachten wij een structurele besparing op energiekosten.

Temporiseren uitvoeringsprogramma routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed (kapitaallasten)		**0**	**33**	**67**	**67**
	Lasten	0	33	67	67

Om de kapitaallasten te verlagen, worden 2 projecten verschoven naar 2030 in plaats van 2026 en 2027. Het gaat om MFA De Dreef en Sporthal De Klumper. Hierdoor wordt de doelstelling uit de Routekaart, om de CO_2- uitstoot met minimaal 55% te verminderen, later behaald.

Temporiseren uitvoeringsprogramma routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed (onderhoud)		**39**	**39**	**39**	**39**
	Lasten	39	39	39	39

De storting in de voorziening Groot onderhoud gebouwen kan lager worden vastgesteld, omdat twee projecten (MFA De Dreef en Sporthal De Klumper) zijn doorgeschoven naar 2030. Dit betekent dat het bijhorende onderhoud ook wordt uitgesteld.

Vervallen stelposten Sociaal Domein		**101**	**101**	**101**	**101**
	Lasten	101	101	101	101

Het gaat om 3 stelposten met betrekking tot het sociaal domein die komen te vervallen. De financiële ruimte is niet meer nodig omdat de budgetten elders zijn opgenomen in de begroting.

Vrijval stelpost Peuterspeelzaalwerk		**11**	**11**	**11**	**11**
	Lasten	11	11	11	11

Wij stellen voor om deze stelpost op te heffen en vrij te laten vallen. De stelpost is niet meer nodig.

Vrijval stelpost Voorzieningen gehandicapten		**100**	**100**	**100**	**100**
	Lasten	100	100	100	100

Wij stellen voor om deze stelpost op te heffen en vrij te laten vallen. De compensatie van gestegen kosten door invoering van het abonnementstarief Wmo is niet meer nodig.

Dekkingsplan - Verhoging inkomsten		**11**	**11**	**11**	**11**
Leges - verhoging 5%		**9**	**9**	**9**	**9**
	Baten	9	9	9	9

Voorgesteld wordt een verhoging van de tarieven met 5%, met uitzondering van enkele (vooral wettelijke) tarieven. Daarnaast zijn de inschattingen voor diverse onderdelen in de legesverordening geactualiseerd voor wat betreft verwachte aantallen. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

Leges - verhoging specifieke tarieven (boven op 5% verhoging)		**1**	**1**	**1**	**1**
	Baten	1	1	1	1

Voor een aantal tarieven wordt boven op de verhoging van 5% een extra aanpassing voorgesteld. Daarmee wordt beoogd om versneld te komen tot een hogere mate van kostendekkendheid. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.

6. Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouders
Burgemeester Van der Aa
Wethouder Briels

Financiën
Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	**36.462**	**36.589**	**36.811**	**37.100**
Mutaties tot en met mei	1.032	757	279	-304
Saldo na Raadsvergadering mei 2025	37.494	37.346	37.090	36.796
Bestaand beleid	-164	-99	-182	-222
Gemeenschappelijke Regelingen	-21	-21	-21	-21
Gemeentefonds	2.416	2.435	1.021	1.273
Saldo excl. dekkingsplan	**39.725**	**39.661**	**37.908**	**37.827**
Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen	308	344	334	334
Dekkingsplan - Verhoging inkomsten	0	0	0	0
Saldo incl. dekkingsplan	**40.033**	**40.005**	**38.242**	**38.160**
Incidentele effecten	-223	0	0	0
Structureel saldo meerjarenperspectief 2026	**40.256**	**40.005**	**38.242**	**38.160**

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2026 toegelicht.

bedragen x 1.000		Begroting 2026	Meerjarenperspectief 2027	2028	2029
Bestaand beleid		**-228**	**-153**	**-147**	**-140**
Automatisering, systeem- en netwerkbeheer		**0**	**-30**	**-30**	**-30**
	Lasten	0	-30	-30	-30

De kosten voor automatisering en licenties nemen jaarlijks toe. Wij stellen voor om de begroting hierop aan te passen.

Autonome ontwikkelingen opbrengsten OZB		**-13**	**59**	**65**	**72**
	Baten	-13	59	65	72

Door toename van het aantal woonruimten (autonome ontwikkeling) vindt een bijstelling plaats van de meerjarige OZB-opbrengst.

Computer emergency response team		**-21**	**-21**	**-21**	**-21**
	Lasten	-21	-21	-21	-21

Een computer emergency response team wordt ingeschakeld op het moment dat onze systemen zijn getroffen door een calamiteit zoals cyberaanvallen. Deze specialisten worden ingeschakeld om onze dienstverlening zo snel mogelijk weer te hervatten. Dit kan alleen als we hiervoor een abonnement afsluiten.

Correctie budget inzake Informatiebeveiligingsbeleid		**0**	**-35**	**-35**	**-35**
	Lasten	0	-35	-35	-35

Bij de vaststelling van de begroting 2025 zijn middelen beschikbaar gesteld voor 2025 en 2026 van jaarlijks € 35.000. Deze zijn daarbij als incidenteel aangemerkt waardoor deze bedragen gecorrigeerd werden om te bepalen of de begroting 2025 structureel sluitend zou zijn.
Echter de provincie heeft bij de beoordeling van de begroting 2025 geoordeeld dat deze lasten als structureel moeten worden geoormerkt hetgeen een nadelig effect heeft op de exploitatie.

Diensten en advies privacywetgeving		**-9**	**-9**	**-9**	**-9**
	Lasten	-9	-9	-9	-9

Het toezicht op de toepassing en naleving van de privacywetgeving vraagt steeds meer gespecialiseerde kennis en expertise. Hiervoor worden externe diensten en advies ingekocht.

Implementatie BIO.2.0		**-35**	**-50**	**-50**	**-50**
	Lasten	-35	-50	-50	-50

Er wordt een plan van aanpak opgesteld om de BIO 2.0 gefaseerd in te voeren (BIO 2.0 norm 8.16. Identity & Acccesmanagement Tooling). Onderdeel van de invoering is het inrichten van een Security Operations Center (SOC). Een SOC monitort de computer- en netwerkactiviteiten in een organisatie. Loginformatie van applicaties en apparaten in het bedrijfsnetwerk wordt verzameld en onderzocht op afwijkende zaken.

Implementatie HR-21		**-28**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	-28	0	0	0

De gemeenten Laarbeek en Gemert-Bakel maken momenteel gebruik van een lokaal ontwikkeld functieboek, gebaseerd op het ODRP-systeem. In de cao Gemeenten, artikel 3.1, is vastgelegd dat HR-21 het aangewezen functiewaarderingssysteem is, tenzij een gemeente expliciet voor een ander systeem kiest. Ons huidige waarderingssysteem is sterk verouderd en heeft beperkingen.

De voorgestelde technische omzetting van het huidige functieboek naar HR-21 heeft als doel een eenduidig, transparant en toekomstbestendig functiewaarderingssysteem te realiseren. HR-21 is een landelijk gestandaardiseerd systeem voor functiebeschrijving en -waardering binnen het gemeentelijk domein. Het systeem biedt transparantie, rechtsgelijkheid en een uniforme methodiek voor functiewaardering, wat bijdraagt aan een eerlijke en heldere beloningsstructuur.

Door de overstap naar HR-21 worden functies objectief gewaardeerd op basis van gestandaardiseerde profielen. Dit bevordert consistentie in functiewaardering en draagt bij aan meer duidelijkheid voor medewerkers over hun functie-inhoud en loopbaanperspectieven. Tevens betere stuurinformatie voor het management met betrekking tot strategische personeelsplanning. HR-21 ondersteunt organisaties bij het maken van duurzame HR-keuzes. Het vormt daarmee een fundament voor professioneel HR-beleid en strategisch personeelsmanagement.

Het betreft hier de kosten van het uitvoeringsplan voor de technische omzetting van het functieboek.

Onderhoud HR-21		**0**	**-10**	**-10**	**-10**
	Lasten	0	-10	-10	-10

Na invoering van het HR-21 waarderingssysteem dienen er licentiekosten te worden betaald.

Personeelskosten - kosten organisatieontwikkeling		**-50**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	-50	0	0	0

Wij blijven werken aan een toekomst bestendige organisatie die ons flexibeler maakt om te kunnen blijven inspelen op maatschappelijke opgaven. Daarnaast is er specifiek aandacht voor een goed ambtelijk-bestuurlijk samenspel. Op dit moment is er geen structureel budget voor organisatieontwikkeling.

Toekomstgerichte ICT		**-60**	**-45**	**-45**	**-45**
	Lasten	-60	-45	-45	-45

Binnen het intergemeentelijk team ICT werken we aan een toekomstbestendige ICT-omgeving. De komende jaren worden een groot aantal applicaties en programma's vervangen. Op dit moment wordt per project een projectleider ingehuurd. Om de kennis in huis te halen is uitbreiding noodzakelijk. De kosten worden volgens de vaste verdeelsleutel verrekend tussen Gemert-Bakel en Laarbeek.

Vergroting bewustwording privacy en informatiebeveiliging		**-10**	**-10**	**-10**	**-10**
	Lasten	-10	-10	-10	-10

De BIO verplicht organisaties om aan te tonen hoe ze privacy en informatiebeveiliging onder de aandacht brengt van medewerkers. Wij willen overgaan tot aanschaf van een programma voor bewustwording op het gebied van privacy en informatieveiligheid bij onze medewerkers te vergroten. Een programma bevat toetsing en periodieke monitoring van de organisatie en haar medewerkers. BIO staat voor Baseline Informatiebeveiliging Overheid en is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen.

Wachtwoordmanager		**-2**	**-2**	**-2**	**-2**
	Lasten	-2	-2	-2	-2

Een wachtwoordmanager is een digitale kluis voor wachtwoorden en gebruiksnamen. Een centraal beheerde wachtwoordmanager levert voordelen op bij vertrek of functiewijziging. Er kan meteen de toegang tot applicaties/informatie worden ontnomen of aangepast (BIO 2.0 norm 5.17).

Gemeenschappelijke Regelingen		**-21**	**-21**	**-21**	**-21**
BSOB - conceptbegroting 2026		**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
	Lasten	-1	-1	-1	-1

De aangeboden conceptbegroting 2026 van BSOB leidt tot een beperkt budgettair nadeel in 2026 van per saldo € 697 (structureel).

GR Bizob - conceptbegroting 2026		**-13**	**-13**	**-13**	**-13**
	Lasten	-13	-13	-13	-13

De aangeboden conceptbegroting 2026 van Bizob leidt tot een verhoging van het budget in 2026 van € 12.000 (structureel).

MRE - conceptbegroting 2026		**-7**	**-7**	**-7**	**-7**
	Lasten	-7	-7	-7	-7

De aangeboden conceptbegroting 2026 van de MRE leidt tot een verhoging van het budget in 2026 van € 15.438 (structureel):
- programma 1: € 8.530
- programma 4: € 230
- programma 6: € 6.678

Gemeentefonds		**2.416**	**2.435**	**1.021**	**1.273**
Gevolgen Voorjaarsnota 2025		**2.174**	**2.133**	**665**	**860**
	Baten	2.174	2.133	665	860

Naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2025 (=voorloper van de Meicirculaire 2025 gemeentefonds) is een indicatieve ontwikkeling van het gemeentefonds te maken. Daarin worden een 3-tal ontwikkelingen weergegeven (programma 6):
- Ontwikkeling gemeentefonds (demping Ravijnjaar)
- Ontwikkeling Loon-/Prijsindexering
- Ontwikkeling Jeugdzorg

Als afgeleide van de ontwikkeling van de rijksmiddelen Jeugdzorg wordt tevens m.i.v. 2028 een 3-tal ruimtegevende stelposten bij Jeugd opgevoerd voor een totaal van € 900.000 (programma 5).
De definitieve budgettaire gevolgen zullen tot uitdrukking komen bij de verwerking van de Meicirculaire 2025 gemeentefonds.

Verwerking decembercirculaire 2024 Gemeentefonds		**242**	**302**	**356**	**413**
	Baten	242	302	356	413

De inhoud van de decembercirculaire 2024 Gemeentefonds geeft aanleiding tot te verwerken financiële bijstellingen in 2025 en de meerjarenbegroting 2026 t/m 2029.
De gevolgen van deze bijstellingen zijn eerder al door middel van een RIB met de raad gedeeld. De bijstelling 2025 wordt verwerkt in de Financiële rapportage 2025. Nu vindt de verwerking plaats voor 2026 en verder.

Dekkingsplan - Besparingsvoorstellen		**308**	**344**	**334**	**334**
Besparing energiekosten gemeentewerf Lieshout		**3**	**3**	**3**	**3**
	Lasten	3	3	3	3

In 2024 zijn er zonnepanelen geplaatst bij de gemeenwerf Lieshout, waardoor we structureel besparen op energiekosten.

Extra doorbelastingen naar taakveld riolering		**77**	**77**	**77**	**77**
	Lasten	67	67	67	67
	Baten	10	10	10	10

Het taakveld Riolering (programma 1) is een gesloten exploitatie. Dit betekent dat iedere last of baat verloopt via de voorziening en geen invloed heeft op het begrotingssaldo. Door deze wijziging worden er meer kosten toegerekend aan het taakveld Riolering. Het gaat hierbij om een gedeelte van de onderhoudskosten voor waterbeheer, kosten van de gemeenschappelijke regeling Bizob, veegkosten van wegen en onderhoudskosten van de gemeentewerf.
Als gevolg hiervan worden voordelen gerealiseerd in zowel programma 3 en 6.

Formatieve bijstelling secretariaat		**69**	**69**	**69**	**69**
	Lasten	69	69	69	69

Deze besparing is het gevolg van het samenvoegen van de functies bestuurssecretaresse en managementassistent. In plaats van twee medewerkers (2 fte) is er nu één medewerker (1 fte) met een gecombineerde functie. Alle werkzaamheden zijn beoordeeld en passen binnen deze 1 fte.

Gemeenschappelijke regeling bijdrage aan Arbeidsmarktstrategie		**0**	**20**	**20**	**20**
	Lasten	0	20	20	20

Wij stellen voor om af te zien van de bijdrage aan de regionale arbeidsmarktstrategie. Lopende activiteiten blijven doorlopen, zoals de regionale onboarding, platform Peelbanen.nl, regionale bijeenkomsten van vakspecialisten en het aanbod van regionale opleidingen. Hierdoor blijft onze positie op de arbeidsmarkt behouden.

Gemeenschappelijke regeling bijdrage aan Regionaal Mobiliteitscentrum (Regio West-Brabant)		**0**	**9**	**9**	**9**
	Lasten	0	9	9	9

Wij stellen voor om vanaf 2027 de bijdrage aan het MCBW niet meer te verstrekken. Dit betekent dat we geen toegang meer hebben tot de leeromgeving en workshops die via deze samenwerking werden aangeboden. In de praktijk heeft dit nauwelijks impact, omdat medewerkers hier weinig tot geen gebruik van maken.

Verhoging dividenduitkering BNG		**10**	**10**	**10**	**10**
	Baten	10	10	10	10

Gelet op de afrekeningen van de afgelopen jaren stellen wij voor om de raming van de jaarlijkse dividenduitkering BNG te verhogen.

Verlagen budget contributies en abonnementen		**10**	**10**	**10**	**10**
	Lasten	10	10	10	10

We nemen onze lopende abonnementen kritisch onder de loep. We verwachten met opzeggingen € 10.000 structureel te besparen.

Vermindering aantal printers		**3**	**3**	**3**	**3**
	Lasten	3	3	3	3

We gaan vanaf 2025 minder printers plaatsen, waardoor we structureel besparen op huurkosten.

Wijzigingen afschrijvingstermijnen		**135**	**142**	**133**	**132**
	Lasten	135	142	133	132

Vooruitlopend op de geactualiseerde nota ‘Investeringen, afschrijving en waardering’ zijn de afschrijvingstermijnen van onze activasoorten onder de loep genomen. Een aantal afschrijvingstermijnen hebben we op een verantwoorde (realistische) manier verruimd. Het spreiden van kapitaallasten (= afschrijving en rente) over een langere periode zorgt voor lagere structurele kosten per jaar.

Dekkingsplan - Verhoging inkomsten		**0**	**0**	**0**	**0**
Leges - verhoging 5%		**0**	**0**	**0**	**0**
	Baten	0	0	0	0

Voorgesteld wordt een verhoging van de tarieven met 5%, met uitzondering van enkele (vooral wettelijke) tarieven. Daarnaast zijn de inschattingen voor diverse onderdelen in de legesverordening geactualiseerd voor wat betreft verwachte aantallen. Het financiële effect wordt structureel verwerkt in deze kadernota.